

УДК 336.732(477)

ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Швець Наталія Романівна,
доктор економічних наук, професор,
директор Інституту банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: shvetzn@gmail.com

Осадець Олександра Миколаївна,
аспірант
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
e-mail: AleksOsadets@gmail.com

Анотація. Присвячено діяльності кредитних спілок України, а саме соціальній ефективності їх функціонування. Досліджено об'єктивний зміст ефективності як оцінювальної категорії. Запропоновано показники оцінки соціальної ефективності діяльності кредитних спілок. Проведено аналіз у розрізі запропонованих показників оцінки соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок, що дозволив комплексно охарактеризувати її рівень і визначити основні вектори подальшої діяльності в напрямі підвищення соціального ефекту від роботи кредитних спілок на ринках фінансових послуг України.

Ключові слова: кредитна спілка, ринок фінансових послуг, ефективність, соціальна ефективність, показники оцінки соціальної ефективності діяльності кредитних спілок.

Формул: 0; рис. 9; табл.: 4; бібл.: 8.

INCREASE OF SOCIAL EFFECTIVENESS OF FUNCTIONING OF CREDIT UNIONS OF UKRAINE

Shvets Nataliia,
Doctor of Economics, Professor,
Director of the Institute of Banking Technologies and Business
of SHEI «Banking University»
e-mail: shvetzn@gmail.com

Osadets Oleksandra,
Postgraduate Student
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
e-mail: AleksOsadets@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the activity of credit unions of Ukraine, namely, the social effectiveness of their functioning. The objective content of efficiency as an estimation category is investigated. The indicators of social effectiveness of credit unions activity are offered. An analysis was carried out in the context of the proposed indicators of the assessment of the social effectiveness of domestic credit unions, which allowed to comprehensively characterize its level and determine the main vectors of further activities aimed at increasing the social effect of the work of credit unions in the markets of financial services in Ukraine.

Keywords: credit union, financial services market, efficiency, social efficiency, indicators of social performance evaluation of credit unions.

Formulas: 0; fig.: 9; tabl.: 4; bibl.: 8.

ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЭФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ УКРАИНЫ

Швец Наталья Романовна,
доктор экономических наук, профессор,
директор Института банковских технологий и бизнеса
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: shvetzn@gmail.com

Осадец Александра Николаевна,

аспірант

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

e-mail: AleksOsadets@gmail.com

Аннотация. Посвящено деятельности кредитных союзов Украины, а именно социальной эффективности их функционирования. Исследована объективное содержание эффективности как оценочной категории. Предложены показатели оценки социальной эффективности деятельности кредитных союзов. Проведенный анализ в разрезе предложенных показателей оценки социальной эффективности деятельности отечественных кредитных союзов позволил комплексно охарактеризовать ее уровень и определить основные векторы дальнейшей деятельности в направлении повышения социального эффекта от работы кредитных союзов на рынках финансовых услуг Украины.

Ключевые слова: кредитный союз, рынок финансовых услуг, эффективность, социальная эффективность, показатели оценки социальной эффективности деятельности кредитных союзов.

Формул: 0; рис. 9; табл.: 4; библи.: 8.

Вступ. Діяльність кредитних спілок на ринках фінансових послуг, на відміну від інших фінансово-кредитних посередників, має виражену соціальну спрямованість. Саме тому не тільки прибуток може бути основним показником ефективності роботи спілки. Така ефективність, поряд з економічною доцільністю, повинна оцінюватися за спроможністю кредитної спілки задовольняти потреби своїх членів у кредиті та сприяти підвищенню ефективності виробничої сфери за рахунок надання дешевших позик. Тобто на передній план в оцінці ефективності діяльності суб'єктів кредитної кооперації виходить оцінка їхньої соціальної ефективності.

Кредит, будучи економічною категорією, частиною фінансово-кредитних відносин, перетворюється у продукт масового споживання. Загальновідомим є той факт, що кредит став частиною життя великої кількості українців, відповідно існує безліч установ та організацій кредитного спрямування, де можна його оформити й отримати на різні потреби. Слід відмітити, що, крім класичних учасників ринку фінансових послуг – комерційних банків, важливими суб'єктами також є кредитні спілки. Кредитні спілки займають набагато меншу частку на ринку щодо послуг кредитування в порівнянні з банківськими установами, проте саме кредитним спілкам притаманне збільшення обсягів виданих кредитів. Ефективна діяльність кредитних спілок на ринку фінансових послуг може забезпечити стабілізацію соціально-економічного становища країни, що зумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Теоретико-методологічні основи функціонування кредитних спілок і перспективи їх розвитку досліджували багато науковців, зокрема Б. А. Дадашев, О. І. Гриценко, А. Дука, Г. М. Терещенко, Р. Р. Коцовська, О. Г. Волковата ін. Вітчизняні науковці висвітлювали у своїх працях актуальні питання становлення кредитних спілок, теоретичні та практичні аспекти їх діяльності в Україні.

Метою нашої статті є дослідження поняття соціальної ефективності діяльності кредитних спілок, аналіз показників оцінки соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України і на основі цього аналізу – обґрунтування напрямів підвищення рівня соціальної ефективності спілок на вітчизняних ринках фінансових послуг.

Результати дослідження. Від рівня соціальної ефективності функціонування кредитних спілок залежить їхня життєздатність і функціональна повноцінність. У найзагальнішій формі ефективність як соціальне явище відображає взаємозв'язок між людською діяльністю та її наслідками. Маючи такий об'єктивний зміст, ефективність виступає як оцінювальна категорія.

Якщо звернутися до теоретико-методологічних основ поняття соціальної ефективності, то виходить варто із загальноновизнаного поняття соціальності. Визначення «соціальний» стосовно якогось явища означає, що воно є втіленням певної системи суспільних відносин і виявляє свою сутність через ці відносини [1, с. 104]. Поряд із цим, категорія «соціальна ефективність» трактується як відповідність результатів господарської діяльності основним соціальним потребам і цілям суспільства [2, с. 186–192]. Виходячи з цього, соціальну ефективність діяльності кредитних спілок можна визначити як міру цільових можливостей її (діяльності КС) реального впливу на характер і стан соціальних відносин у країні та на їхні зміни.

Важливими показниками соціальної ефективності є поліпшення умов і змісту праці, усебічний розвиток здібностей людини, її сутнісних сил, поліпшення навколишнього середовища та ін. Інтегруючим показником соціальної ефективності є підвищення народного добробуту, якості та рівня життя населення у країні.

Рівень життя населення – це соціально-економічна категорія, яка характеризує можливості суспільства щодо забезпечення життя, діяльності та всебічного розвитку. Він виражається сукупністю суспільних відносин і умов, що характеризують життя, працю, побут та інтелектуально-культурний розвиток людей, їхню свободу і правову захищеність. Рівень життя населення – це одна з найважливіших соціальних категорій, що формується під впливом взаємодії всіх суб'єктів економічних відносин. Його підвищення (соціальний прогрес) має бути пріоритетним напрямом державної соціально-економічної стратегії, зокрема спрямованої на реалізацію засад соціально орієнтованої ринкової економіки.

Категорія «рівень життя» акумулює широкий спектр соціально-економічних відносин, котрі виявляються через багаторівневу систему індикаторів

стану та умов життєдіяльності особи, домогосподарства, соціальних груп, населення країни та її регіонів. Цю категорію можна розмежувати на три взаємозалежні поняття: умови життя, власне рівень життя, якість життя. Представлені елементи компонент рівня

ї якості життя населення можна виміряти за допомогою відповідних показників, застосовуваних в офіційній статистиці. Загальну систему показників оцінки рівня й якості життя населення України зображено на рис. 1 [3, с. 72].

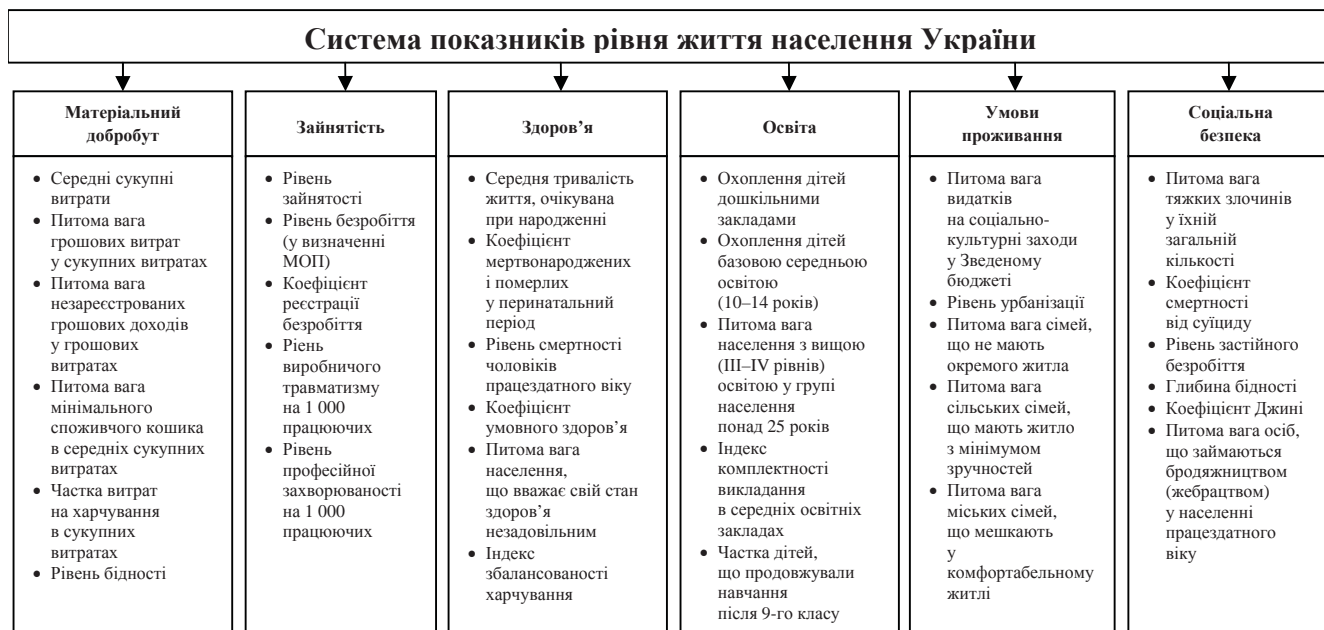

Рис. 1. Система показників рівня життя населення України, що застосовується в офіційній статистиці

Якщо ж із представлених нами показників виокремити ті, що стосуються безпосередньо діяльності кредитних спілок, то, опираючись на здобутки інших науковців [4, с. 44–47] і зважаючи на власні погляди, можемо до таких індикаторів віднести: розширення системи зайнятості (збереження і створення но-

вих робочих місць; розвиток бізнесу позичальників – зростання оборотів бізнесу, диверсифікація, зміна структури зайнятості (від індивідуальної та сімейної зайнятості до залучення найманих працівників); зростання особистих і сімейних доходів позичальників (табл. 1)

Таблиця 1

Запропоновані авторами показники оцінки соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України

Назва	Показник	Порядок розрахунку	Бажана поведінка показника
CE1	Капітал кредитних спілок		Зростання
CE2	Ступінь кооперування населення	Кількість членів КС / Чисельність працездатного населення	Зростання
CE3	Індекс зміни кількості членів кредитних спілок	Кількість членів КС у звітному році / Кількість членів КС у попередньому році	Зростання
CE4	Обсяг виданих кредитів у розрахунку на одного члена КС	Обсяг виданих кредитів / Кількість членів КС	Зростання
CE5	Середня сума виданих кредитів	Обсяг виданих кредитів / Кількість членів КС, що мають чинні кредитні договори	Зростання
CE6	Індекс зміни обсягів кредитування	Обсяг виданих кредитів у звітному році / Обсяг виданих кредитів у попередньому році	Зростання
CE7	Частка кредитів в активах кредитних спілок	Обсяг виданих кредитів / Обсяг активів	Зростання
CE8	Середньозважена відсоткова ставка за кредитами		Спадання
CE9	Рівень прострочення і неповернення кредитів	Заборгованість за простроченими і неповерненими кредитами / Обсяг наданих кредитів · 100%	Спадання
CE10	Середня сума розміщених депозитів	Обсяг внесків на депозитні рахунки / Кількість членів КС, що мають внески	Зростання
CE11	Індекс зміни обсягів депозитів	Обсяг внесків у звітному році / Обсяг внесків у попередньому році	Зростання

Джерело: [5, с. 82].

Переконані, що подальший проведений нами аналіз у розрізі запропонованих показників рівня соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок дозволить комплексно, детально і всебічно охарактеризувати її рівень та визначити основні вектори подальшої діяльності в напрямі підвищення соціального ефекту від роботи кредитних спілок на ринках фінансових послуг України.

Отже, динаміка показника капіталу кредитних спілок (CE1), представлена на рис. 2, засвідчує спадну тенденцію в період 2012–2015 рр., з дуже незначним поліпшенням ситуації 2016 року, а отже, і фінансового підґрунтя для зростання і розширення діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг України немає і, як наслідок, гіпотетично можемо стверджувати про спадання соціальної ефективності їхньої роботи.

Цю ж гіпотезу підтверджує динаміка показника CE2 рівня соціальної ефективності діяльності кредитних спілок, яку представлено на рис. 3. Рівень коопе-

Рис. 2. Динаміка показника CE1 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

рування населення України з 2012 до 2016 рр. знизився з 0,034 до 0,025, а отже, знизилася частка населення, залученого до кредитної кооперації.

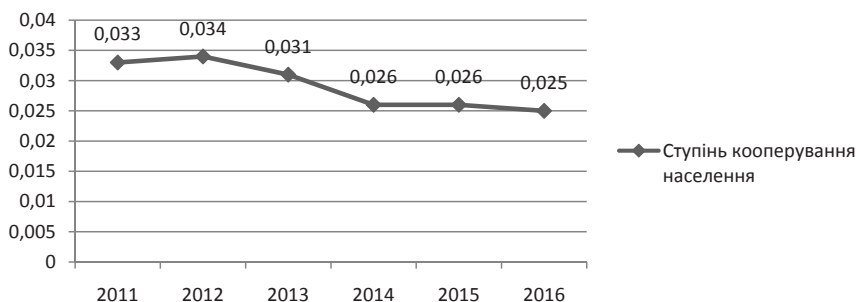

Рис. 3. Динаміка показника CE2 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг і Державної служби статистики України.

Оцінка показника CE3 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України, представлена в табл. 2, дозволяє також стверджувати про значні спадні тенденції з деяким їх уповільненням 2015 року. Індекс зміни кількості членів кредитних спілок у порівнянні з 2014 роком значно уповільнив своє спадання і зріс до 0,93 у порівнянні з 0,84 у 2014 році, але при цьому все ж значення його менше від одиниці. А вже 2016 року значення цього показника значно знизилася до значення 2014-го і становило 0,84.

Таблиця 2

Оцінка показника CE3 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Рік	Кількість членів кредитних спілок, тис. ос.	Індекс зміни кількості членів кредитних спілок
2010	1 570,3	-
2011	1 062,4	0,68
2012	1 095,9	1,03
2013	980,9	0,89
2014	821,6	0,84
2015	764,6	0,93
2016	642,9	0,84

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

Динаміка показника CE4 соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок, представлена на рис. 4, дещо відрізняється від тенденцій попередніх показників.

Рис. 4. Динаміка показника CE4 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

Так, обсяг виданих КС кредитів у розрахунку на одного члена зростав протягом 2011–2014 рр., і тільки 2015 року спостерігаємо спадання з 2 428 грн до 2 345 грн, з відновленням зростаючої тенденції 2016

року аж майже до 2 800 грн на одного члена КС. Така тенденція спричинена не скільки значним збільшенням обсягів кредитування спілками, скільки значним зменшенням чисельності їхніх членів. Описана нами ситуація впливає на висунуту раніше гіпотезу про падіння соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України в період 2012–2016 рр. у частині проведення наступного ретельнішого аналізу тенденцій динаміки інших показників.

Позитивні тенденції також засвідчує динаміка показника СЕ5 соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок на ринках фінансових послуг (табл. 3). Середня сума виданих КС кредитів у період з 2011 до 2016 рр. постійно зростала з 8 975 грн до 12 109 грн. Така тенденція може свідчити на користь гіпотези про підвищення соціальної ефективності діяльності спілок у період 2011–2015 рр. за інших рівних умов. Однак якщо проаналізувати глибше, то бачимо, що й обсяги наданих вітчизняними спілками кредитів і кількість членів КС, які мають чинні договори, у період з 2012 до 2016 рр. невпинно зменшувалися.

Таблиця 3

Оцінка показника СЕ5 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Рік	Обсяг наданих кредитними спілками кредитів, млн грн	Кількість членів кредитних спілок, що мають чинні кредитні договори, тис. ос.	Середня сума виданих кредитів, грн
2011	2 237,4	249,3	8 974,7
2012	2 531,0	254,0	9 964,6
2013	2 349,1	233,6	10 056,1
2014	1 994,4	186,6	10 688,1
2015	1 792,7	162,2	11 052,4
2016	1 799,5	148,6	12 109,7

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

Поряд із цим динаміка індексу зміни обсягів кредитування (показника СЕ6), представлена в табл. 4, з 2012 до 2015 рр. мала значний спадний тренд і сягнула значення 0,9 у порівнянні з 1,13 у 2012 році. При цьому 2016 року все ж обсяг кредитування вітчизняних спілок незначно зріс і індекс зміни обсягів кредитування сягнув значення 1,004, що може свідчити про незначне підвищення соціальної ефективності діяльності КС.

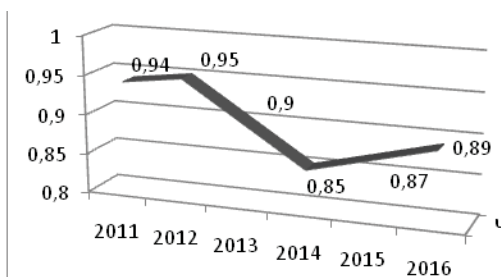
Таблиця 4

Оцінка показника СЕ6 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Рік	Обсяг наданих кредитів, млн грн	Індекс зміни обсягів кредитування
2010	3 349,5	-
2011	2 237,4	0,67
2012	2 531,0	1,13
2013	2 349,1	0,93
2014	1 994,4	0,85
2015	1 792,7	0,90
2016	1 799,5	1,004

Примітка. Розраховано авторами за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

Динаміка показника СЕ7 соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок, представлена на рис. 5, засвідчує значне спадання частки кредитів в активах кредитних спілок у період з 2012 до 2014 рр. з поступовим нарощуванням значення цього показника у 2015–2016 роках з 0,85 до 0,89.

■ Частка кредитів в активах кредитних спілок

Рис. 5. Динаміка показника СЕ7 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг

Така ситуація може свідчити про поступове відновлення ринку споживчого кредитування в Україні та підвищення соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок.

Аналіз динаміки середньозваженої відсоткової ставки за кредитами спілок (показника соціальної ефективності СЕ8) у порівнянні із середньозваженою відсотковою ставкою за кредитами банків показує вкрай низьку соціальну ефективність діяльності перших, оскільки відсоткова ставка за кредитами спілок майже удвічі перевищує ставку за кредитами банків, та ще й 2016 року вона показує зростання з 39,6 до 41,8 відсотка.

Разом з тим про значне підвищення соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України на ринках фінансових послуг може свідчити динаміка рівня прострочення і неповернення кредитів (по-

казника соціальної ефективності SE9), яка 2016 року показує значне зниження на 4,9 п. п. – з 25,4 до 20,5%. Такий стан засвідчує поліпшення якості кредитного

портфеля спілок і, як результат, може свідчити про можливість підвищення соціального ефекту від їхньої діяльності.

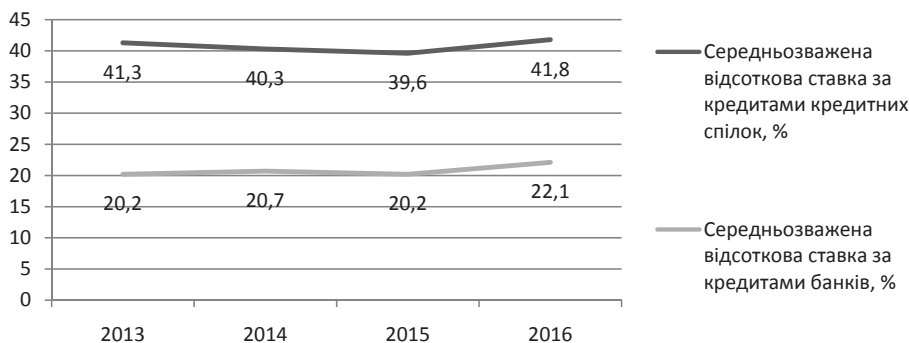

Рис. 6. Оцінка динаміки середньозважених відсоткових ставок за кредитами кредитних спілок і банків України за 2013–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг і Національного банку України.

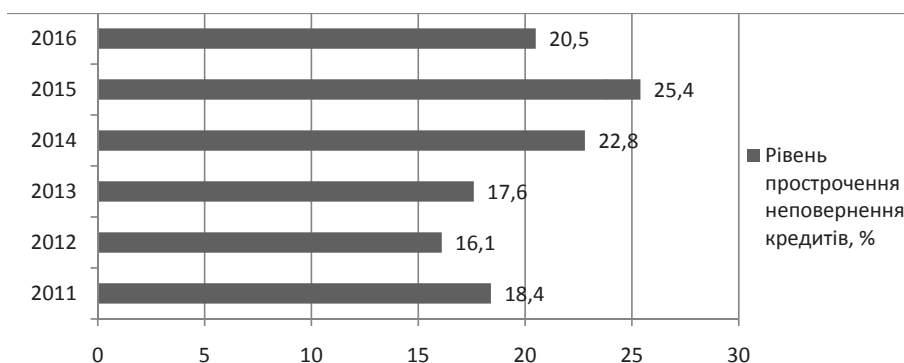

Рис. 7. Динаміка показника SE9 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

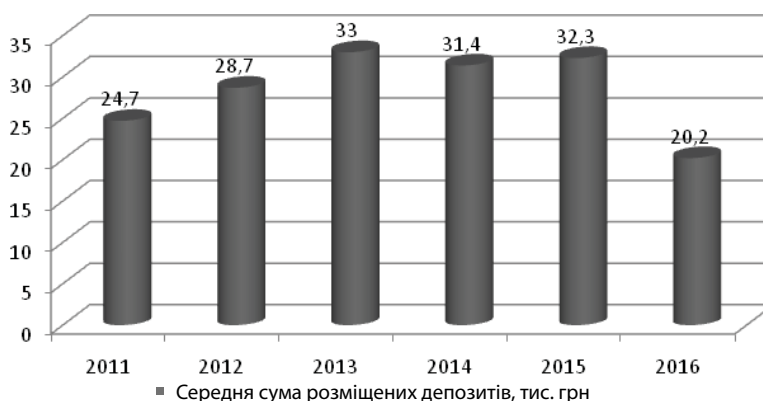

Рис. 8. Динаміка показника SE10 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Динаміка середньої суми розміщених депозитів кредитних спілок (показника соціальної ефективності SE10) показує значне зниження у 2016 році до 20,2 тис. грн у порівнянні з 32,3 тис. грн. у 2015-му, причому це значення стало найнижчим у період з 2011 до 2016 рр. Така ситуація, на наш погляд, засвідчує зниження довіри до кредитних спілок, а відтак може

слугувати доказом зниження соціальної ефективності їхньої роботи. Разом з тим, якщо звернутися до останніх даних Нацкомфінпослуг, то вони свідчать, що на 30.06.2017 середній депозитний вклад у вітчизняну кредитну спілку вже становив 39,1 тис. грн. Отож, можна стверджувати про поступове відновлення довіри до діяльності кредитних спілок і, як результат,

незначне підвищення їхньої соціальної ефективності у площині депозитної діяльності.

Зображена на рис. 9 динаміка індексу зміни обсягів депозитів, розміщених у кредитних спілках (показника соціальної ефективності СЕ11), має позитивний тренд до підвищення з 2014 до 2016 рр., хоча й не перевищує критичного значення одиниці. Зрозуміло, що така ситуація не може свідчити на користь зростання соціальної ефективності діяльності кредитних спілок на фінансових ринках України, однак усе ж слугує доказом активізації їхньої депозитної діяльності, а отже, і поліпшенням соціального ефекту від наданих членам спілки послуг.

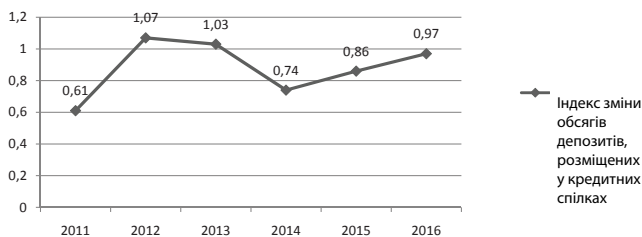

Рис. 9. Динаміка показника СЕ11 соціальної ефективності діяльності кредитних спілок України за 2011–2016 рр.

Примітка. Розраховано за офіційними даними Нацкомфінпослуг.

Отже, завершивши аналіз динаміки запропонованих нами в табл. 1 показників соціальної ефективності діяльності вітчизняних кредитних спілок, хочемо зробити такі висновки. Негативні тенденції у своїй динаміці, які можуть свідчити про низький рівень соціальної ефективності діяльності кредитних спілок на вітчизняних ринках фінансових послуг, показують показники СЕ1, СЕ2, СЕ3, СЕ8, СЕ10, функціональність яких лежить у площині капіталоутворення, рівня кооперації населення та депозитної діяльності спілок. Навпаки ж, позитивні тенденції має динаміка таких показників, як СЕ4, СЕ5, СЕ6, СЕ7, СЕ9, СЕ11, які стосуються в основному кредитної діяльності та частково депозитної діяльності спілок України. На наш погляд, такий стан речей свідчить про недостатню довіру з боку населення до діяльності кредитних спілок, яка спричинена як необізнаністю з принципами кредитної кооперації, так і негативним досвідом втрати коштів на рахунках банківських і небанківських фінансових установ, а також незначною «капіталомісткістю» українського населення, тобто незначним середнім рівнем заощаджень домашніх господарств. Разом з тим можемо стверджувати про достатню функціональну ефективність діяльності вітчизняних кредитних спілок, пов'язану з кредитною

діяльністю [6, с. 36–37]. Так, усі індикатори кредитної та один індикатор депозитної діяльності показують в останні роки значне поліпшення, що свідчить на користь підвищення їхньої соціальної ефективності, оскільки саме надані кредити і поліпшення якості кредитного портфеля більшою мірою сприяють підвищенню добробуту населення України. Переконані, що активізація просвітницької роботи з населенням із питань кредитної кооперації, а також поступове нарощування заощаджень вітчизняного населення дозволить збільшити капітал кредитних спілок, а відтак підвищити соціальну ефективність їхньої діяльності на ринках фінансових послуг України [7, с. 80–88].

Висновки. Оскільки кредитні спілки віднесено до неприбуткової форми організації фінансової діяльності, результат їхньої роботи можемо оцінювати їх соціальною ефективністю. Під соціальною ефективністю діяльності кредитних спілок пропонуємо розуміти міру цільових можливостей її (діяльності КС) реального впливу на характер і стан соціальних відносин у країні та на їх зміни.

Для кількісного та якісного виміру соціальної ефективності діяльності кредитних спілок на ринках фінансових послуг України ми запропонували комплекс із 11 показників, динаміку яких за 2011–2016 роки було проаналізовано в цій статті. Проведений аналіз засвідчив стан недовіри з боку населення до діяльності кредитних спілок, а також недостатній рівень капіталізації вітчизняних спілок. Разом з тим їхня діяльність показала достатню функціональну ефективність, пов'язану з кредитною діяльністю. Такий стан засвідчує хоча і незначне, усе ж підвищення соціальної ефективності діяльності кредитних спілок. Як пропозиції ми запропонували активізацію просвітницької роботи з населенням із питань кредитної кооперації, а також поступове нарощування капіталу кредитних спілок шляхом ширшого залучення заощаджень населення.

Крім того, щодо підвищення соціальної ефективності діяльності кредитних спілок на вітчизняних фінансових ринках ми пропонуємо створення ефективної ринкової та державної інфраструктури кредитної кооперації, що включатиме механізми ринкового перерозподілу вільного капіталу домашніх господарств, ефективну систему захисту вкладів кредитних спілок, дієву систему фінансового моніторингу та оптимальний державний пруденційний нагляд. Це сприятиме довірі до діяльності кредитних спілок України, підвищенню соціальної ефективності їхньої діяльності та поліпшенню соціально-економічного становища населення, задіяного у кредитній кооперації, в посткризовий період.

Список використаної літератури

- Осипова Н. П. Соціологія : підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. ; за ред. Н. П. Осипової. – К.: ЮрінкомІнтер, 2003. – 336 с.
- Економічна енциклопедія : у трьох т. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1 / за ред. С. В. Мочерного. – 864 с.
- Іляш О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. І. Іляш, С. С. Гринкевич. – К. : Знання, 2010. – 476 с.

4. Іваненко О. Статистична оцінка ефективності діяльності кредитних спілок в регіональному розрізі / О. Іваненко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – № 4. – С. 44–47.
5. Дадашев Б. А. Кредитні спілки України : навч. посібник / Б. А. Дадашев, О. І. Гриценко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 112 с.
6. Дука А. Реалізація захисної функції кредитних спілок в умовах подолання наслідків фінансової кризи в Україні / А. Дука // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2009. – № 107–108. – С. 34–37.
7. Терещенко Г. М. Шляхи забезпечення захисту вкладів членів кредитних спілок / Г. М. Терещенко, О. О. Луцишин // Фінанси України. – 2010. – № 12. – С. 80–88.
8. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : <https://nfp.gov.ua>.

References

1. Osypova, N. P. (Eds.), Vodnik, V. D., Klimova, H. P. et al. (2003). *Sotsiologhiia [Sociology]*. Kyiv : Yurinkom Inter [in Ukrainian].
2. Mochernyi, S. V. (Eds.). (2000). *Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]*. (Vol. 1). Kyiv : Vydavnychytse «Akademiia» [in Ukrainian].
3. Iliash, O. I., & Hrynkevych, S. S. (2010). *Ekonomika pratsi ta sotsialno-trudovi vidnosyny [Economics of Labor and Social-Labor Relations]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
4. Ivanenko, O. (2014). Statystychna otsinka efektyvnosti diialnosti kredytnykh spilok v rehionalnomu rozrizi [Statistical evaluation of the efficiency of credit unions in the regional section]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of Taras Shevchenko National University. Economy*, 4, 44–47 [in Ukrainian].
5. Dadashev, B. A., & Hrytsenko, O. I. (2010). *Kredytni spilky Ukrainy [Credit Unions of Ukraine]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury
6. Duka, A. (2009). Realizatsiia zakhysnoi funktsii kredytnykh spilok v umovakh podolannia naslidkiv finansovoi kryzy v Ukraini [Realization of the protective function of credit unions in the context of overcoming the consequences of the financial crisis in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy*, 107–108, 34–37 [in Ukrainian].
7. Tereshchenko, H. M., & Lutsyshyn, O. O. (2010). Shliakhy zabezpechennia zakhystu vkladiv chleniv kredytnykh spilok [Ways of providing protection of deposits of members of credit unions]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 12, 80–88 [in Ukrainian].
8. Ofitsiinyi sait natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh [Official site of the national commission that carries out state regulation in the market of financial services markets]. (n.d.). *nfp.gov.ua*. Retrieved from <https://nfp.gov.ua> [in Ukrainian].